Силабус навчальної дисципліни
«Безбар'єрність та інклюзивність у сфері гостинності»
Галузь знань: усі галузі знань
Спеціальність: усі спеціальності університету
Освітньо-професійні програми: усі ОПП університету (мова навчання – українська)
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Рік навчання: 2027-2028

Структурний підрозділ	Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи Природничо-економічний факультет
Викладач: 	**Прізвище, ім'я, по батькові викладача:** Опря Богдана Олексіївна **Науковий ступінь:** кандидат історичних наук **Посада:** доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи **Профайл викладача: https://kafturyzmu.kpnu.edu.ua/opria-b-o/** **E-mail: oprya@kpnu.edu.ua** **ORCID**: https://orcid.org/0000-0001-6751-1030 **Робоче місце:** ауд. 110 (кафедра туризму та готельно-ресторанної справи), навчальний корпус № 9, вул. П. Скоропадського, 52
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=26363
Статус дисципліни	Вибірковий освітній компонент
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	4 кредити ЄКТС / 120 год
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Денна
Політика дисципліни	**Академічна доброчесність**. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: https://integrity.kpnu.edu.ua/ **Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ** чітко визначено «Положенням про використання штучного інтелекту в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка», введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL: https://drive.google.com/file/d/1eDvHgbvZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/view **Відвідування занять**. Очікується, що всі студенти відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати

	викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view **Неформальна та/або інформальна освіта**. Визнання КПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Порядком визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти». URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view
Що будемо вивчати?	Предметом освітнього компонента «Безбар'єрність та інклюзивність у сфері гостинності» є вивчення теоретичних і практичних засад формування доступного, безпечного та інклюзивного середовища в туристичній і готельно-ресторанній сферах. Особлива увага приділяється забезпеченню рівних можливостей для всіх категорій споживачів, урахуванню потреб людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, впровадженню принципів універсального дизайну й безбар'єрного обслуговування.
Чому це треба вивчати?	Метою освітнього компонента є формування у студентів системи знань і практичних навичок щодо створення безбар'єрного, доступного та інклюзивного середовища у сфері гостинності, забезпечення рівних можливостей і якісного обслуговування всіх категорій споживачів.
Яких результатів можна досягнути?	Розуміти принципи безбар'єрності та інклюзивності у сфері гостинності. Визначати потреби різних категорій споживачів туристичних і готельних послуг. Застосовувати принципи універсального дизайну в індустрії гостинності. Розробляти доступні туристичні маршрути та послуги. Організовувати якісне й безбар'єрне обслуговування всіх категорій відвідувачів.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Створення безбар'єрного середовища в туристичних і готельно-ресторанних закладах. Розроблення доступних туристичних маршрутів та екскурсій. Організації інклюзивного обслуговування різних категорій відвідувачів. Упровадження принципів універсального дизайну в індустрії гостинності. Підвищення якості та конкурентоспроможності туристичних і готельних послуг.
Зміст дисципліни	Історична еволюція суспільного ставлення до людей з інвалідністю: від благодійності до інклюзії. Теоретичні засади безбар'єрності, інклюзивності та доступності в сучасному суспільстві. Міжнародні та національні нормативно-правові засади забезпечення безбар'єрності. Універсальний дизайн та розумне пристосування в індустрії гостинності. Фізична безбар'єрність готелів, ресторанів та туристичної інфраструктури.

	Інформаційна, цифрова та комунікаційна доступність туристичних послуг. Особливості обслуговування людей з інвалідністю та маломобільних груп населення. Інклюзивний туризм: доступні екскурсії, маршрути та туристичні продукти. Етика інклюзивної комунікації та формування культури гостинності. Міжнародний досвід і перспективи розвитку безбар'єрного туризму та індустрії гостинності в Україні.
Методи навчання	Словесні, наочні методи; дедуктивний, індуктивний, аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель, кейс-метод тощо).
Інформаційне забезпечення	Рекомендована література: 1. Опря Б. О. Безбар'єрні екскурсії як інструмент розвитку інклюзивного туризму в Україні. Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: зб. наук. праць.Переяслав, 2026. Вип. 134. С. 34-36. https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox?projector=1 2. Азін В. О., Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Доступність та універсальний дизайн : навчально-методичний посібник. Київ, 2013. 128 с. 3. Байда Л. Ю., Красюкова-Еннс О. В. (за заг. ред.). Інвалідність та суспільство : навчально-методичний посібник. Київ, 2012. 216 с. 4. Гостинність без бар'єрів : довідник зі створення безбар'єрного середовища у закладах гостинності. Державне агентство розвитку туризму України. https://www.tourism.gov.ua/blog/gostinnist-bez-barieriv-arhitekturna-dostupnist-ta-inklyuzivni-poslugi?utm 5. Резніченко І. Г., Кравець Н. П. Інклюзивний туризм : навчально-методичний посібник. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2026. 207 с. 6. Павленко Т. О., Литвиненко Т. П., Єншуєва Т. В., Пасічна Т. О., Зубричев О. С. Основні принципи універсального дизайну та безбар'єрності при проєктуванні громадських просторів в сучасних умовах. Просторовий розвиток. 2024. Вип. 8. С. 148–156. 7. Darcy S., Dickson T. J. A Whole-of-Life Approach to Tourism: The Case for Accessible Tourism Experiences. Journal of Hospitality and Tourism Management. 2009. Vol. 16, No. 1. P. 32–44. 8. Buhalis D., Darcy S. (Eds.). Accessible Tourism: Concepts and Issues. Bristol : Channel View Publications, 2011. 9. Darcy S., Cameron B., Pegg S. Accessible Tourism and Sustainability: A Discussion and Case Study. Journal of Sustainable Tourism. 2010. Vol. 18, No. 4. P. 515–537. 10. World Health Organization. World Report on Disability. Geneva : WHO, 2011.
Обсяг дисципліни: види занять та години	Лекційні заняття: 16 год. Практичні заняття: 16 год. Самостійна робота: 88 год.
Система оцінювання результатів навчання	Система контролю знань включає в себе поточний та підсумковий контроль знань здобувачів. Зазначені форми контролю організовуються так, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу здобувачів протягом семестру і забезпечити об'єктивне оцінювання їхніх знань. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення творчих

<table>
<tr><td></td><td>робіт, умінь самостійно опрацьовувати теоретичний та практичний матеріал, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація). Об’єктами поточного контролю знань здобувача вищої освіти є: – систематичність та активність роботи протягом семестру; – виконання завдань для самостійного опрацювання; – виконання завдань модульного контролю.
Видом підсумкового контролю навчальної дисципліни є залік.

Розподіл балів, що присвоюються студентам за результатами поточного і модульного контролю
<table><tr><td colspan="3">Поточний і модульний контроль (100 балів)</td><td>Залік</td></tr><tr><td colspan="3">Змістовий модуль</td><td rowspan="3"></td></tr><tr><td>Поточний контроль</td><td>МКР</td><td>Сам. робота</td></tr><tr><td>40</td><td>40</td><td>20</td><td>100</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів</td><td>Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів на навчальних заняттях рівний 12.
Початковий (понятійний): 1-3 бали – здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів. Відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні», мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти відповідь у підручнику, намагається аналізувати на основі володіння елементарними знаннями і навичками; робить спроби виконання завдань і дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний): 4-6 балів – здобувач володіє початковими знаннями; орієнтується у поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні у нього труднощі, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (проте з окремими помилками); вміє працювати з літературою, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
Достатній (алгоритмічно дієвий): 7-8 балів – здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв’язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми; вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний): 10-12 балів – здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів;</td></tr>
</table>

робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси; здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою, самоосвітою; логічно та творчо викладає матеріал в усній і письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після вивчення освітнього компоненту здобувачі вищої освіти пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються усі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати.

Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі (тестові завдання). Основними критеріями оцінювання даного виду роботи є правильність відповідей на питання, рівень застосування набутих знань і вмінь. Максимальна кількість балів за МКР – 40. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 24, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	40-36 бали	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР демонструє глибокі знання з Індустрії гостинності та управління сталим розвитком, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання.
«добре»	35-30 балів	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки.

		Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	29-24 балів	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовільно»	23 і менше	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Критерії оцінювання оцінювання самостійної роботи

Робота оцінюється в 20-17 балів, якщо: результат виконання завдання самостійної роботи дає чітке розуміння того, що здобувач засвоїв відповідний теоретичний матеріал та набув належних практичних навичок; при виконанні завдання простежується індивідуальний підхід та використання технік креативності; здобувачем надана аргументація власної думки; при виконанні завдання використана не тільки основна, але й додаткова література та інформаційні джерела.

Робота оцінюється в 16-12 балів, якщо: результат виконання завдання демонструє загальну засвоєність теоретичного матеріалу з боку здобувача та вміння у ньому орієнтуватися; чітка аргументація власної думки; використання основної та додаткової літератури при виконанні завдання; розкриття предмету дослідження не у повній мірі.

Робота оцінюється в 11-8 балів, якщо: результат виконання завдання демонструє недостатній рівень засвоєння здобувачем теоретичного матеріалу; слабка аргументація власної точки зору; поверхневе використання основної літератури; розкриття предмету дослідження не у повній мірі та наявність суттєвих помилок при відповіді.

Робота оцінюється в 7-4 бали, якщо: недостатнє розкриття предмету дослідження; завдання виконане з суттєвими помилками відсутність належного розуміння теоретичного матеріалу; аргументація власної думки є слабкою; низький рівень використання передбаченої курсом літератури.

Робота оцінюється в 3-0 балів, якщо студент не володіє матеріалом

не знаю основних визначень та термінів з навчальної дисципліни.
Підсумкове оцінювання. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про організацію освітнього процесу КПНУ (зі змінами)» введеного в дію наказом від 03.07.2024 № 79-ОД.
URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view

Рей-тингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення	Національ-на з алікова оцінка
90 - 100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	зарахо-вано
82 - 89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	
75 - 81	C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	
67 - 74	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
60 - 66	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	
35 - 59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зарахо-вано
1 - 34	F	Незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)	

Підсумковий контроль	Залік
Локація	Згідно з розкладом https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/